

Lausunto

20.03.2026

Asia: VN/34680/2022

Lausuntopyyntö: Oikeuslaitostyöryhmän projektiryhmän Siviiliprosessin sujuvoittaminen muistio -lentoviivästysasioiden käsittelyä koskevat ehdotukset

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kuluttajaliitto ry (jälj. Kuluttajaliitto) kiittää mahdollisuudesta antaa oikeusministeriölle kirjallinen lausunto otsikkoasiasta. Kuluttajaliitto esittää kohteliaimmin seuraavat huomiot:

Oikeusministeriön asettaman työryhmän muistiossa tarkastellaan keinoja siviiliprosessin sujuvoittamiseksi lentoviivästysshyvityksiä koskevissa riita-asioissa. Työryhmä ehdottaa muun muassa sähköisen asioinnin ja vakiomuotoisten lomakkeiden käyttöönottoa, menettelysäännösten keventämistä, oikeudenkäyntikulujen kiinteää taksaa sekä mahdollisuutta siirtää asioita toiseen tuomioistuimeen käsittelyn nopeuttamiseksi.

Sähköinen asiointipalvelu ja vakiomuotoiset lomakkeet:

Kuluttajaliitto katsoo, että yhteinen sähköinen asiointipalvelu ja vakiomuotoiset lomakkeet olisivat lähtökohtaisesti myönteisiä keinoja kuluttajan kannalta. Lentoviivästysshyvityksiä koskevat riidat ovat usein rakenteeltaan ja oikeudellisilta kysymyksiltään samankaltaisia, joten vakiomuotoiset lomakkeet voivat helpottaa asian vireillepanoa. Kuluttajaliitto katsoo lisäksi, että vakiomuotoiset lomakkeet voivat madaltaa kynnystä riitauttaa asia ilman ulkopuolista oikeudellista asiantuntija-apua, mikä on tämänkaltaisissa vaatimuksissa tärkeää. Kuluttajan tulisi pystyä ajamaan oikeuksiaan tällaisissa asioissa itsenäisesti ilman juridista apua. Sähköinen käsittely todennäköisesti myös nopeuttaa asian käsittelyä. Kuluttajaliitto pitää hyvänä, että muistiossa on tuotu esiin vakiomuotoisten lomakkeiden asiakasystävällisyys ja kielellinen saatavuus.

Kuluttajaliitto huomauttaa kuitenkin, että kuluttajan kannalta on tärkeää, että sähköinen asiointi ei ole ainoa mahdollinen asiointitapa, vaan käytössä tulisi olla myös vaihtoehtoinen menettely niille,

joilla ei ole mahdollisuutta käyttää sähköistä palvelua. Tällä varmistetaan se, että uudistus ei heikennä oikeuksiin pääsyä sellaisten kuluttajien osalta, jotka ovat digitaalisesti heikommassa asemassa esimerkiksi digitaalisten välineiden tai riittävien digiaitojen puutteen vuoksi.

Menettelysäännösten keventäminen:

Kuluttajaliitto pitää muistiossa esitettyä menettelysäännösten keventämistä kuluttajan kannalta keskeisenä arvioitavana keinona. Nykytilanteessa yhtenä haasteena on ollut se, että lentoyhtiöt vetoavat usein niin sanottuihin poikkeuksellisiin olosuhteisiin. Tähän liittyvä näyttövelvollisuus on joissakin tapauksissa johtanut siihen, että lentoyhtiöt ovat vaatineet suullista käsittelyä. Kuluttajaliitto katsookin, että nykyinen siviiliprosessi on kuluttajan näkökulmasta liian pitkä, raskas ja monimutkainen. Raskas prosessi vaikeuttaa merkittävästi kuluttajien oikeuksiin pääsyä ja pahimmassa tapauksessa estää sen kokonaan, vaikka oikeus hyvitykseen olisi selvä.

Kuluttajaliitto pitää perusteltuna sitä, että lentoviivästyshyvityksiä koskevia asioita voidaan ratkaista pääsääntöisesti kirjallisessa menettelyssä ja suullinen käsittely järjestettäisiin ainoastaan silloin, kun se on asian ratkaisemiseksi aidosti ja objektiivisesti katsottuna tarpeen.

Kiinteä oikeudenkäyntikulujen taksa:

Kuluttajaliitto katsoo, että kiinteä oikeudenkäyntikulujen taksa voi merkittävästi parantaa kuluttajien oikeuksiin pääsyä. Kuluttajaliitto pitää mahdollisena sitä, että nykytilanteessa osa kuluttajista pidättäytyy kanteen nostamisesta kuluriskin vuoksi, vaikka vaatimus olisi perusteltu. Kuluttajaliitto huomauttaa, että lentoyhtiöt ovat usein taloudellisesti vahvempia osapuolia, mikä voi osaltaan korostaa kuluriskin pelotevaikutusta. Kuluttajaliitto katsoo, että vaikka elinkeinoharjoittajan ja kuluttajan välisissä riidoissa oikeudenkäyntikuluja epäselvissä tilanteissa usein kohtuullistetaan, käytännössä pelotevaikutus voi silti olla olemassa erityisesti pienissä vaatimuksissa, kuten juuri lentoviivästyshyvityksissä.

Kuluttajaliitto pitää huomionarvoisena muistiossa esitettyä riskiä siitä, että kiinteät oikeudenkäyntikulujen taksat saattaisivat toisaalta kannustaa lentoyhtiöitä laajamittaiseen vaatimusten riitauttamiseen. Kuluttajaliiton näkemyksen mukaan tällaisen kiinteämuotoisen taksan käyttöönotossa on tärkeä säilyttää tasapaino kuluttajan oikeusturvan ja menettelyn tehokkuuden välillä. Tällaisen tasapainon saavuttaminen edellyttää todennäköisesti erilaisten mekanismien ja vaihtoehtojen ratkaisujen huolellista punnintaa.

Kuluttajaliitto arvioi, että muistiossa esitetty oikeudenkäyntikulujen kiinteä taksa lisäisi joka tapauksessa ennakoitavuutta kuluriskistä ja madaltaisi kynnystä vaatia oikeuksiaan

tuomioistuimessa. Edellä mainittujen lisäksi kiinteä taksa voi samalla vähentää lentoyhtiöiden mahdollista strategista viivyttelyä.

Juttujen siirtäminen toiseen tuomioistuimeen

Muistiossa kuvataan, että suuri määrä lentoviivästysriitoja kertyy samoihin tuomioistuimiin, mikä ruuhkauttaa käsittelyä. Muistiossa ehdotettu siirtomahdollisuus tasaisi työmäärää tuomioistuinten välillä. Kuluttajaliitto katsoo, että mahdollisuus siirtää asioita toiseen tuomioistuimeen voi olla kuluttajan näkökulmasta perusteltu erityisesti käsittelyn nopeuttamiseksi. Kuluttajaliitto pitää tärkeänä, että tällaiset siirrot tosiasiallisesti edistävät käsittelyn nopeutta, eivätkä lisää kuluttajalle aiheutuvaa vaivaa tai kustannuksia.

Saarikallio Ida
Kuluttajaliitto ry, Konsumentförbundet rf